

21 IANUARIE 1984

L4

teatru

t

Brecht în interpretarea teatrului timișorean

Spectacolul Brecht, de curind intrat în repertoriul Naționalului timișorean, este, după părerea noastră, un eveniment teatral. Ni se impune cu acest prilej un actor tânăr, Ion Haiduc, și un regizor demult știut, Emil Reus, dar pe care îl descoperim acum într-o excelentă formă de lucru. Am participat la o lectură tulburătoare și inedită a binecunoscutului text brechtenian, puternică parabolă politică în care se denunță, cu o forță caricaturizantă neobișnuită, mecanismul de funcționare al unui sistem dictatorial bestial. Spectacolul are însă și o mare deschidere către universal. Gîndul regizoral este precis. Forța de generalizare pe care o capătă opera scenică este complexă, spectacolul fiind implicat avertizat și însoțit nu numai de ceea ce s-a produs, dar mai ales de ceea ce în această clipă se întimplă în îndepărtate colțuri ale Terrei și ceea ce în orice moment poate invada lumea. Construită în tonuri sumbre, metafora scenică terifiază. Regizorul își orchestrează spectacolul cu o grijă minuțioasă pentru detaliu și cu o monumentală viziune a ansamblului. Nu există hiatusuri în sistemul de funcționare, accentul schimbîndu-se în mod determinant de pe un anume individ pe relațiile în care se articulează, urmărindu-se și devenirea acestor rela-

ții. Mișcarea grupurilor este precis manevrată, chiar și cea a mașiniștilor introdusi în scenă, neexistînd personaje stinghere. Momentele laxe sînt rare și nu tîin de tehnica spectacolului, ci de intîmplătoarele neglijențe individuale. Coruperea conștiințelor este practică cu o ferocitate care înspăimîntă. Se adaugă gîndului regizoral în cristalizarea acestor nuanțe, un foarte inspirat și adecvat cadru scenografic creat de Doina Almășan Popa. Scara în spirală cu o aripă orizontală, umple spațiul, iar personajele urcă, coboară, trec paralel cu scena, invadînd-o și apropiîndu-se, uneori, masă compactă, amenințătoare, de public. Spațiile în care se mișcă indivizii se decupează echilibrat în ansamblul existent. Ascensiunea forțelor întinericului este subliniată și de continua curgere a indivizilor pe spirala scării, de pe treptele căreia se rostesc frenetice declarații de un cinism absolut. Spectacolul are cursivitate filmică, deși nu este construit după cunoscutele canoane brechtiene, „ecriteau“-rile lipsesc și muzica originală nu a fost folosită. Trecînd la interpreti, trebuie să remarcăm sincronizarea atitudinii lor scenice. Prea mult uzitata formulă „spectacol de echipă“ aici își are înțelesul. Cu această convingere ne permitem deosebirea unor actori. Vladi-

mir Jurăscu în Dogsborough este impresionant datorită măștii pe care și-o creează, fineții cu care își nuanțează personajul, Alexandru Ternovici în bufonul feroce Giuseppe Givola, tensionat, fără să alunece în pitoresc — și cit de ușor o putea face — foarte colorată, dar cu simț scenic riguros canalică gata să extermină, Ernesto Roma, în interpretarea lui Miron Șuvăgău, reliefat cu o economie de mijloace salutară este Crainicul lui Damian Oancea, iar Emanuele Giri propus de Sandu Simionică este deosebit de expresiv construit și perfect cenzurat de actor. Întreaga distribuție a spectacolului, formată din actorii cunoscuți ai teatrului și frecvent remarcați de critică, reușește să se impună în această deosebit de vie și colorată reprezentăție. Interpretul cheie al spectacolului rămîne însă Ion Haiduc — Arturo Ui. În jurul lui și influențat de uluitoarea-i mobilitate se definesc toate celelalte caractere. Acest Ui este perfect dezgustător, ticălos absolut, fără limite canalică, de o perfidie paralizantă, creatură dementă cu o forță de distrugere imprevizibilă. Toate mijloacele, foată capacitatea actorului sînt aruncate în joc pentru împlinirea acestui personaj: mers, gest, privire, toate dozate extraordinar. De la golanul Arturo Ui care se descaltă la intrarea în somptuosul palat al lui Dogsborough, pînă la dictatorul paranoic, care își permite rafinate distracții este o cale lungă pe care actorul o străbate alunecînd cu șerpuitoare abilitate. Interpretului nu i se poate reproșa nimic. Reușește o performanță atît pentru el cit și pentru teatru.

Liana Cojocaru

Luceafărul 21 Ianuarie 84